

Voorjaarsconcert - 2026 - Thomaskerk

Thomas Patijn - viool / Marc van Delft - piano

Zondag 7 Juni 2026 - 12.15 uur

Groothertoginnelaan 2 - Den Haag

Programma:

- Gothische Dans opus 37/198 (1993/2023) - Marc van Delft
- Pastime with good company - Hendrik de 8^e/Henry the 8th
- Broceliande - Keltisch traditioneel (begeleiding: MvD)
- Keltische fantasie (opus 55b 1995/2022) MvD - 'Doedelzak'
- Pastorale en dans opus 17b 1989/2023 - Marc van Delft
- Nimrod - Edward Elgar (uit de 'Enigma-varianties')
- In Hebrid seas - (Keltisch traditioneel - begeleiding: MvD)
- Buain na Rainich (Schots, traditioneel, bewerking: MvD)
- Folkloristische dans opus 186, 2022 - Marc van Delft
- Intermezzo (2011, oorspr. v. cello) - Marc van Delft
- Carolans's Air - Keltisch traditioneel - Turlough O'Carolan
- Drowsey Maggie - reel - traditioneel Iers

Première:

- A Jig for the merry month of May - Opus 206, 2024, MvD

Toegift:

- Fantasia on Greensleeves (Henry the 8th) Vaughan Williams
(het eerste gedeelte, arr. Michael Mullinar)

[vrijwillige bijdrage]

TOELICHTINGEN OP HET VOORJAARSCONCERT 2026 THOMASKERK - DEN HAAG (Zondag 7 juni - 12 uur)

Door: Thomas Patijn en Marc van Delft (viool en piano)

Met o.a. werken voor viool en piano van Marc van Delft

Na de Mensen Wijdings Dienst van de Christengemeenschap (om half 11, ook met muziek van Marc van Delft en gespeeld door Thomas en Marc) geven Thomas Patijn en componist Marc van Delft een voorjaarsconcert.

Het thema is de lente, een vrolijke tijd van bloemenpracht, vogelgezang, Pasen, Hemelvaart en Pinksteren.

In het concert zal o.a. de première van 'A Jig for the Merry Month of May' van Marc van Delft klinken (een opwindend spektakelstuk...), en dus staat het concert min of meer in het teken van Keltische- en andere volksmuziek, met bv. 'Pastorale en dans' (meer in Engelse stijl), een 'Gotische dans' en een 'Folkloristische dans', de doedelzak-imitatie uit de 'Keltische fantasie' van Marc van Delft, en ook nog een weemoedig lyrisch stuk van Marc van Delft: Intermezzo.

Behalve de JIG zullen er nog vele andere Keltisch-folkloristische stukken worden gespeeld, zoals bewerkingen van Keltische en Engelse volksliederen (sommigen in een bewerking cq. met harmonisatie van MvD), en verder o.a. het prachtige en indringende 'Nimrod' van Edward Elgar (uit de 'Enigma-varianties'), de Greensleeves-fantasie van R. Vaughan Williams, en veel andere muziek.

[wijzigingen voorbehouden]

Keltische muziek in de Christengemeenschap

Marc van Delft

Toen Thomas en ik in de gewijde ruimte van de zaal van de Christengemeenschap aan het repeteren waren voor dit concert, toen vroeg Thomas zich opeens enigszins schuldig af of zulke 'wereldse muziek' als Keltische volksmuziek wel passend was in de verheven, gewijde ruimte van de Christengemeenschaps-zaal.

Ik zei toen dat Keltische muziek mijns inziens juist prima paste bij de Christengemeenschap, aangezien Rudolf Steiner vertelde dat de Keltische volksziel zich had omgevormd tot 'de geest van het esoterisch christendom'.*

En de geloofsvorm van de Christengemeenschap wil nu juist bij uitstek de uitdrukking zijn van het esoterische Christendom.

Immers, de oude Kelten, de druïden hadden nog helderziende vermogens en vereerden de 'Virgo Paritura', de maagd die een Godskind zou baren.

Met andere woorden: De oude Kelten verwachtten de komst van Christus.

Een oud Keltisch *Virgo Paritura* heiligdom vinden we onder andere in Chartres, een kathedraal die door de antroposofen vaak wordt bezocht (er is net een reis heen geweest) en Willem Veltman (en anderen) schreef (schreven) er een boek (boeken) over.

Ook in de Middeleeuwse school van Chartres vonden we elementen van esoterische kennis van het Christendom, wat zich uitdrukt in de kathedraal van Chartres.

De oude Kelten hadden in de etherwereld de komst van het Christuswezen naar de aarde waargenomen, en toen de Katholieke missionarissen naar Ierland kwamen om ze 'te bekeren', toen bleek dat de Kelten al wisten dat Christus was gekomen als Heiland voor de mensheid.

Vormen van het Keltische esoterische Christendom vinden we terug in het *Arthur-christendom*, en het *Graals-christendom* (het Parsifal-verhaal), en typerend voor het Ierse Christendom is het Keltische Zonnekruis, want de Kelten wisten dat Christus de naar de aarde gekomen Zonnegod was, en voor het Zonne-principe staat.

Een belangrijke figuur uit de Keltische mythologie is de heilige Brigit, een heilige druïde, over wie een legende wordt verteld dat zij in een visioen aanwezig was bij de geboorte van het kindje Jezus in Bethlehem.

Over dit thema heeft een Haagse euritmie-groep onder leiding van Marleen Mathijssen een kerst euritmie voorstelling gegeven, waar ik piano bij heb gespeeld. Marleen heeft toen ook Keltische volksmuziek uitgezocht om op deze voorstelling te spelen, en op het huidige concert spelen we ook enige Keltische nummers, die Marleen toen heeft aangereikt, zoals 'Broceliande'. (een lied over het bos in Bretagne waar Merlijn en de tovenaars Vivianne zouden hebben geleefd....)

Volgens Rudolf Steiner is de componist Richard Wagner een reïncarnatie van de Keltische druïde Merlijn, die de opvoeder van koning Arthur was. In de tovenaars Merlijn zien we een overgang van het magische heidense Druidendom naar het Christendom, wat zich ook uitdrukt in het oeuvre van Wagner, die o.a. een 4-delige opera schreef, (Der Ring des Nibelungen) gebaseerd op de Germaanse mythologie, maar eindigde met de Christelijke opera 'Parsifal', een opera over het Graals-christendom...

In het oeuvre van Wagner speelt dat Keltendom een belangrijke rol, want zijn opera's 'Lohengreen', 'Tristan und Isolde' en 'Parsifal' spelen zich af in Keltisch gebied, of gaan over het Graalschristendom.

*zoals de volksziel van het Romeinse volk zich had omgevormd tot 'de geest van het exoterisch Christendom', immers, men spreekt over de ROOMS katholieke kerk, waar nog altijd de ROMEINSE taal, het LATIJN werd gesproken, en waarin het juridische denken van het Romeinendom zich had omgevormd tot een godsbeeld van God als een 'strengere rechter' van het 'laatste oordeel'... -ook in het protestantisme werkt dit Romeins-juridische denken door....

Wagner streefde er in zijn laatste opera 'Parsifal' naar om kunst en godsdienst weer met elkaar te verenigen, want deze opera noemde hij een 'Bühnenweihfestspiel', en voor dit 'gewijde theater feestspel' wilde hij een waardige omhulling bouwen, namelijk het 'Bühnenweihfestspielhaus' in Bayreuth, en aanvankelijk bepaalde Wagner dat zijn gewijde opera 'Parsifal' alleen daar mocht worden opgevoerd.

Ook de opera 'Parsifal' speelt een belangrijke rol voor de antroposofen, lange tijd was er een traditie dat een groep antroposofen rond Pasen naar de opera 'Parsifal' in Antwerpen afreisde.

Voor de antroposofen speelt Wagner überhaupt een belangrijke rol, er zijn ook veel antroposofische boeken over Wagner geschreven, en Rudolf Steiner bezocht samen met Eduard Schuré, een toneelschrijver van mystieke toneelstukken, de Wagner Festspiele in Bayreuth, waar hij ook de 'Parsifal' van Wagner aanschouwde.

Vanuit deze Wagner-impuls ontstond ook bij Steiner het idee om voor zijn mysteriedrama's een waardige omhulling te laten bouwen, wat later het Goetheanum is geworden, en het Goetheanum is het oord waar wetenschap, kunst en godsdienst weer zouden moeten worden verenigd, als verlengde van Wagners streven om kunst en godsdienst te verenigen.

-Overigens vertelde Steiner dat in de omgeving van Dornach, in Arlesheim, met name in de prachtige Eremitage, dat zich daar scènes uit het Parsifal-verhaal hebben afgespeeld.

In het Goetheanum ontstond toen ook de beweging voor religieuze vernieuwing, de beweging van de Christengemeenschap, en als men de oude decors van Wagners Parsifal beziet, de gewijde ruimte van de Graalstempel, dan kan men qua sfeer dezelfde stemming ervaren als in de gewijde ruimte van de Christengemeenschap.

Een van de kenmerken van overeenstemming van het Keltendom met de Christengemeenschap is de verbinding met de natuur.

In het exoterische Christendom is de natuur (en de vrouw...) min of meer als vijandig verklaard, de oude natuur rituelen van de oude Germanen en Kelten die over 'den heiligen Hain', en over de 'Wodanseik' spraken, werden 'des duivels' verklaard en afgedaan als 'heksensabbats'. Om die reden werden massaal de kruiden- en natuur-vrouwtjes als 'heksen' vervolgd en verbrand.

Voor de oude Kelten en -Germanen was de natuur echter heilig, en de oude Kelten konden nog in de etherwereld, de wereld van de natuurgeesten schouwen, waar ze de komst van Christus als 'Heer van de elementen' waarnamen.

Ook de Antroposofie en de Christengemeenschap sluiten weer aan bij die natuurbeleving, o.a. in de jaarfeesten, waarbij het kerkelijke jaar aansluit bij de stemming in de natuur, waarover vaak in de preken wordt gesproken, en wat zich uitdrukt in de rituelen van de jaarfeesten.

Het drukt zich ook vaak min of meer uit in de teksten van de invoegsels en de epistels, en we vinden het terug in Steiners weekspreuken die ook gaan over het natuurbeleven in samenhang met de verhouding van de mens tot de geestelijke wereld en met het Christuswezen.

Tenslotte wil ik nog opmerken over Wagner dat deze een sterk gevoel had voor de werking van de toonsoorten.

De toon A geldt bv. als de 'Zonne-toon', en Christus (in samenhang met de Graal en de Graalstempel) staat ook voor het Zonne-principe, net zoals Michael.*

In de opera *Lohengreen* van Wagner staan de leidmotieven van Lohengreen en de Graalstempel in de toonsoort A groot, en in *Parsifal* staat het leidmotief van de Graalstempel en het graalsthema in As groot.

Ook in de muziek die klinkt in de mensenwijdingsdienst houden de componisten vaak rekening met de werking van de toonsoorten zodat de toonsoort / toonsoorten van de muziek voor de dienst vaak aansluit bij het jaarfeest en de stemming in de natuur van dat jaargetijde.

* De antroposofie ontstond trouwens in een dubbele Michaels-Zonne-periode volgens Emil Pales, namelijk in het 'bell epoque', 1879-1917. - In 1879 begon er een grote Michaels-periode van 354 jaar, en tussen 1845-1917 was er een kleine Michaels-periode volgens de Emil Pales-theorie...